

Studeren met een ondersteuningsbehoefte in het hoger onderwijs

ONDERZOEKSVERSLAG

INHOUDSOPGAVE

3 - Onderzoeksoptzet	14 - Medezeggenschap
Veldwerk en respons	
4 - Respondentenkenmerken	15 - Conclusie
6 - Ervaren belemmeringen	Beperkingen van het onderzoek
Studievertraging	
8 - Onderwijsvoorzieningen	
Bekendheid met onderwijsvoorzieningen	
Ervaring met en tevredenheid over onderwijsvoorzieningen	
Het regelen van onderwijsvoorzieningen	

Onderzoeksopzet

Studeren in het hoger onderwijs is niet altijd even vanzelfsprekend, bijvoorbeeld vanwege een behoefte aan extra ondersteuning. Dit kan komen door een motorische functionele beperking of herstel na een ongeluk of operatie, maar ook door minder zichtbare oorzaken, zoals ADD, ADHD of concentratieproblemen.

Het Interstedelijk Studenten Overleg (ISO) krijgt regelmatig signalen over belemmeringen waar studenten met een ondersteuningsbehoefte tegenaan lopen, zowel via de achterban als individuele studenten die hun weg naar het ISO weten te vinden. Ook weten we dat één op

“Drempels zouden weggenomen worden door een prikkelarme rustruimte aan te bieden en meer tijd te geven aan mensen die langzamer lezen of informatie verwerken.”

de drie studenten te maken heeft met een of meerdere functiebeperkingen¹. Dit loopt uiteen van een ondersteuningsbehoefte vanwege fysieke beperkingen tot belemmeringen voortkomend uit neurodivergentie². Het blijft echter moeilijk om grip te krijgen op deze belemmeringen of hoe breed deze gedeeld worden. Studenten kunnen immers om verschillende redenen behoefte hebben aan ondersteuning, wat ook maakt dat de groep zeer divers is. Daarbij lijkt het wellicht om een relatief kleine groep binnen het hoger onderwijs te gaan, maar zoals de Monitor beleidsmaatregelen 2021-2022 laat zien, heeft 54% van de studenten tijdens de studie te maken (gehad) met een functiebeperking en/of was belast met één of meerdere bijzondere omstandigheden, waarvan 34% gaat om een functiebeperking.¹

“De mogelijke voorzieningen zijn onbekend en het is lastig om te weten waar je moet zijn om in gesprek te gaan over belemmeringen tijdens je studie.”

Op landelijk niveau worden studenten met een ondersteuningsbehoefte in zekere mate meegenomen in bijvoorbeeld de Nationale Studenten Enquête³, de Studentenmonitor en de Startmonitor⁴, maar hierbij gaat het met name om tevredenheidsonderzoek, waarbij

de specifieke ervaringen van deze groep studenten met betrekking tot hun ondersteuningsbehoefte niet worden uitgevraagd. Begin 2023 heeft het ISO aan ResearchNed⁵ gevraagd studenten met een ondersteuningsbehoefte te bevragen over hun ervaringen. ResearchNed

¹ Broek, A. van den, Termorshuizen, T. & Cuppen, J. (red.) (2022). Monitor beleidsmaatregelen hoger onderwijs 2021-2022. Onderzoek in opdracht van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, directie HO&S. Nijmegen: ResearchNed

² De term "neurodivergent" wordt gebruikt om personen te beschrijven van wie de neurologische ontwikkeling en het functioneren als afwijkend worden beschouwd van de dominante maatschappelijke norm. Dit omvat personen met autisme, ADHD, dyslexie en andere aandoeningen die van invloed zijn op de manier waarop een persoon denkt, leert en communiceert.

³ NSE Vragenlijst. Geraadpleegd op 30 mei 2023 via <https://www.studiekeuze123.nl/nse-studenten/vragenlijst-nationale-studenten-enquete>

⁴ De Studentenmonitor hoger onderwijs wordt i.o.v. OCW jaarlijks uitgevoerd onder studenten in hbo en wo (zie ook www.studentenmonitor.nl). De Startmonitor wordt eveneens jaarlijks i.o.v. OCW uitgevoerd onder eerstejaars hbo en wo. Resultaten uit deze onderzoeken worden onder andere (jaarlijks) beschreven in de Monitor beleidsmaatregelen hoger onderwijs.

⁵ ResearchNed is een ResearchNed is onafhankelijk onderzoeksinstituut dat in 2006 werd opgericht en gevestigd is in Nijmegen. ResearchNed is gespecialiseerd in sociaalwetenschappelijk onderzoek in (met name) de onderwijssector (zie ook www.researchned.nl).

en ISO hebben daarvoor een vragenlijst ontwikkeld voor hbo- en wo-studenten die behoefte hebben aan extra ondersteuning tijdens het doorlopen van hun opleiding. In de vragenlijst ging het over de door de studenten ervaren belemmeringen, de beschikbare voorzieningen vanuit de opleidingen en de daadwerkelijke ondersteuning vanuit de opleidingen. De vragenlijst is een instrument om een beter beeld te krijgen van de situatie van studenten met een ondersteuningsbehoefte in het hoger onderwijs. Daarnaast vervult de vragenlijst voor het ISO een signaalfunctie: specifieke problemen of uitdagingen waar een of meerdere studenten tegenaan lopen, komen via de open vragen naar voren.

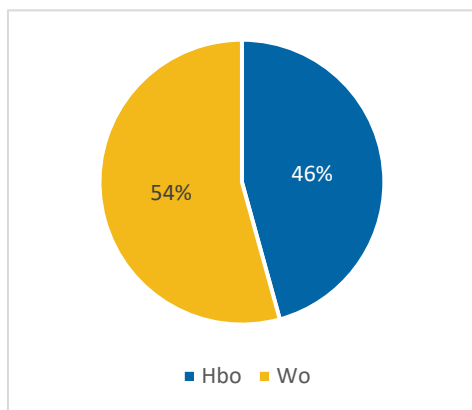
Veldwerk en respons

In maart en april 2023 heeft ResearchNed in totaal 44.826 studenten benaderd om mee te werken aan het onderzoek. In de uitnodiging is benadrukt dat de vragenlijst bedoeld is voor studenten met een ondersteuningsbehoefte. In totaal hebben 5.007 studenten de enquête geopend; dat is ruim tien procent van de benaderde studenten. Een deel van deze respons is niet meegenomen in de uiteindelijke resultaten, omdat sommige respondenten buiten de doelgroep vielen of de vragenlijst niet hebben afgerond. Respondenten vielen buiten de doelgroep wanneer zij niet studeerden (18%) of wanneer zij aangaven geen ondersteuningsbehoefte te hebben (42%). Uiteindelijk zijn de antwoorden van 1.446 studenten met een ondersteuningsbehoefte meegenomen in de resultaten.

Respondentkenmerken

De samenstelling van de responsgroep geeft inzicht in welke studenten precies ervaring hebben met studeren met een ondersteuningsbehoefte. Figuur 1 (volgende pagina) laat zien dat de verdeling van hbo- en wo-studenten binnen het onderzoek ($n=1.446$) respectievelijk ruim veertig en bijna zestig procent is. Van deze studenten ($n=1.433$) geeft 28% aan man te zijn, 67% vrouw en 5% non-binair of anders.

In tabel 1 (volgende pagina) is te vinden in welke onderwijssectoren de respondenten met een ondersteuningsbehoefte studeren. Hier is te zien dat grootste gedeelte van de studenten in de sector Natuur, Techniek en ICT studeert (29%). Daarna studeren de respondenten voornamelijk in de sector Gedrag & Maatschappij en Sociale studies (21%).

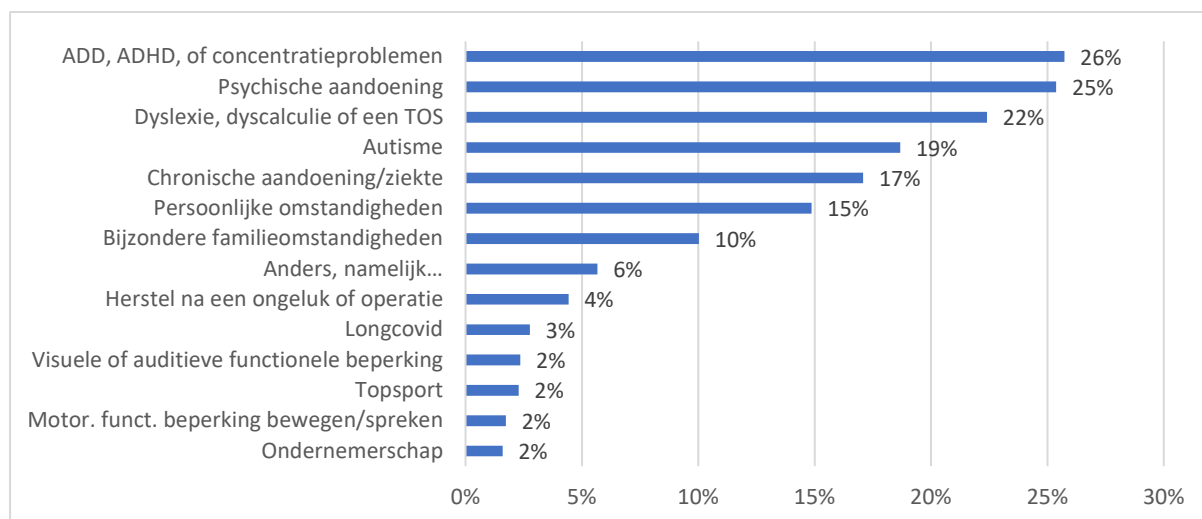

Figuur 1: Respons naar soort hbo/wo.
n = 1.446

	Aantal	%
Natuur, Techniek, ICT	419	29%
Gedrag en Maatschappij, sociale studies	301	21%
Gezondheidszorg	260	18%
Taal en Cultuur	118	8%
Economie	117	8%
Overig	234	16%
Totaal	1.446	100%

Tabel 1: Respons naar sector

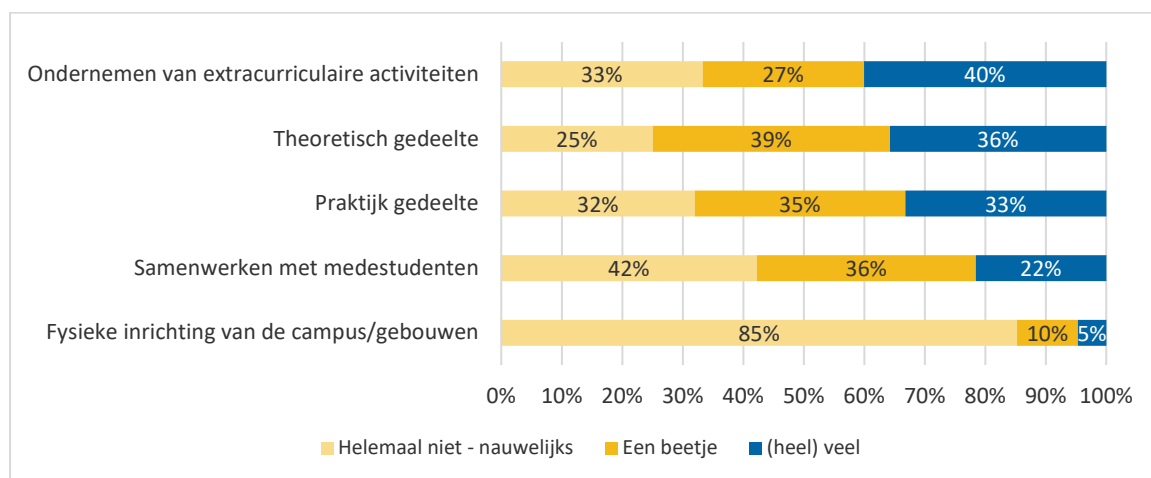
De respondenten gaven aan of zij behoefte hebben aan extra ondersteuning naar aanleiding van één of meer van de in figuur 2 beschreven bijzondere omstandigheden, beperkingen, ziektes of aandoeningen. De studenten hadden hierbij ook nadrukkelijk de mogelijkheid om een andere aandoening, ziekte of persoonlijke omstandigheid aan te kaarten, omdat de voorgaande lijst geen uitputtende opsomming is van alle mogelijke aanleidingen voor deze behoefte. Een combinatie van meerdere antwoorden was ook mogelijk. De aantallen respondenten uitgesplitst naar reden voor ondersteuningsbehoefte zijn klein. Waar relevant, worden deze aantallen in de tekst benoemd.

Figuur 2: Oorzaak/aanleiding ondersteuningsbehoefte

Ervaren belemmeringen

Ondanks dat studenten met een ondersteuningsbehoefte op gelijke voet deel zouden moeten kunnen nemen aan het hoger onderwijs, is dit niet altijd het geval. In de vragenlijst ging het bij het theoretische gedeelte om (o.a.) het eigen maken van lesstof middels hoorcollege en zelfstudie. Het praktische gedeelte omvatte (o.a.) practica en veldwerk. Onder extra curriculaire activiteiten worden activiteiten voor bijvoorbeeld een bijbaan, een bestuursjaar, de (decentrale) medezeggenschap, een studievereniging en een studentenvereniging verstaan. Figuur 3 laat zien dat er vaak belemmeringen worden ervaren door studenten met een ondersteuningsbehoefte bij zowel het theoretische gedeelte als het praktische gedeelte van de studie, maar zeker ook bij het ondernemen van extra curriculaire activiteiten.

Figuur 3: Ervaren belemmeringen bij verschillende onderdelen van de studie

De ervaren belemmeringen bij verschillende onderdelen werden uitgesplitst naar reden voor ondersteuningsbehoefte. De uitsplitsingen gaan om kleine aantallen studenten; die aantallen staan benoemd in de tekst. Uit de uitsplitsing naar belemmeringen bij het *theoretisch gedeelte* blijkt dat met name studenten met LongCOVID (58% van hen, n=11) hier (heel) veel hinder bij ondervinden, de overige ruim veertig procent ervaart hier een beetje hinder bij. Ook van de studenten met ADD, ADHD of concentratieproblemen geeft ruim de helft aan hinder te ondervinden bij het theoretisch gedeelte van de studie (slecht 9%, n=13, ervaart niet of nauwelijks belemmering). Ook bij het *praktijkgedeelte* ervaart bijna zestig procent van de studenten met LongCOVID (heel) veel hinder. Van de studenten met een psychische aandoening wordt 46 procent belemmerd bij het praktijkgedeelte (20%, n=22, niet of nauwelijks, 43%, n=37, een beetje). Het merendeel (81%, n=13) van de studenten met LongCOVID ervaart (heel) veel belemmering bij het *ondernemen van extra curriculaire activiteiten*. Ook voor meer dan de helft (56%, n=9) van de studenten die herstelt na een ongeluk of operatie is het ondernemen van deze activiteiten lastig. Bij de *samenwerking met medestudenten* ervaart ruim één derde (n=36) van de studenten met autisme (heel) veel belemmering (44%, n=44, een beetje, 21%, n=21, niet of nauwelijks), net als 35 procent (n=7)

van de topsporters. De *fysieke inrichting van de campus en bijbehorende gebouwen* is niet vaak een probleem voor studenten.

Studenten konden via een open vraag aangeven welke drempels of belemmeringen (nog) niet worden weggenomen door instellingen. 53 procent gaf aan dat er geen drempels of belemmeringen meer waren. Uit de open antwoorden van bevraagde studenten blijkt (onder andere) dat het systeem omtrent het wegnemen van belemmeringen nog niet sluitend is:

"Al snel wordt geadviseerd om contact te zoeken met de studieadviseurs, die zijn niet echt op korte-termijn beschikbaar. En vaak is dat een drempel op zichzelf al, en als je die dan eenmaal over bent moet je minstens nog een week of 2 wachten totdat je eindelijk met iemand in gesprek kan."

"Als ik studieadviseur, decaan, tutor en de psycholoog om advies vraag is het antwoord tóch altijd "in jouw situatie weten we helaas ook niet wat we kunnen doen". Mijn situatie is te zeldzaam."

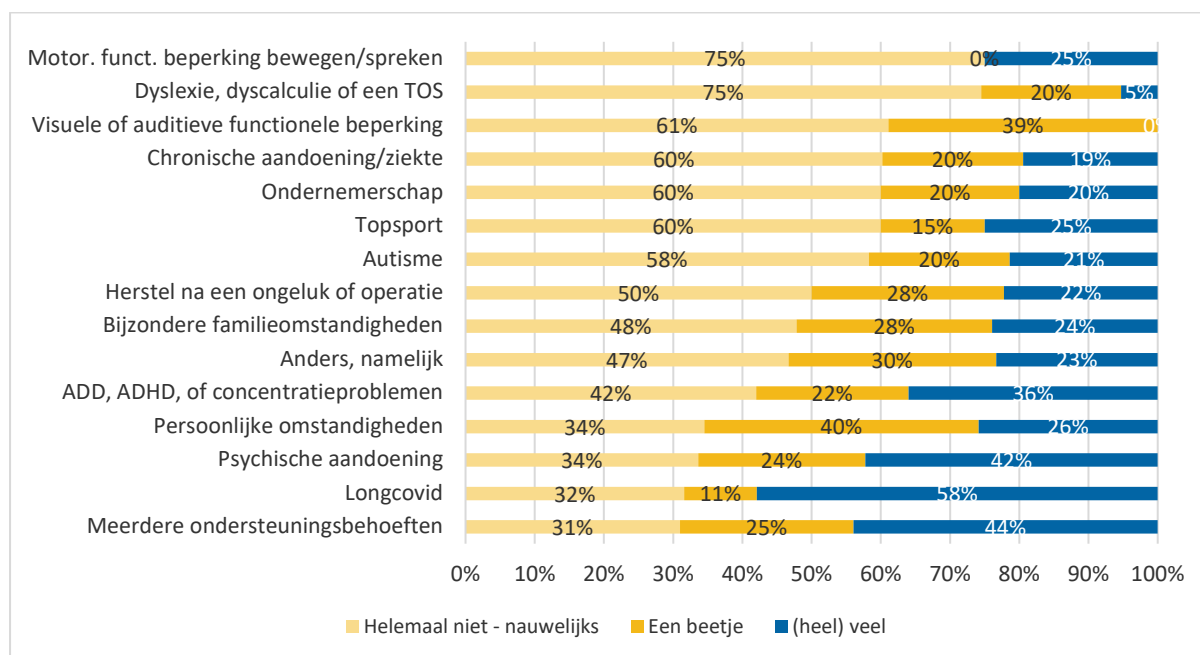
"Bij een fysieke beperking moet de student het zelf oplossen (geen hulp van de universiteit behalve tips). Stoelen/collegebanken e.d. zijn ergonomisch erg slecht, dit is vooral vervelend als je een fysieke beperking hebt. Colleges en boeken zijn niet in audio variant beschikbaar wat bij dyslexie erg prettig is."

"De aanwezigheidsplicht die wordt gehanteerd is soms lastig te behalen voor mij, met vermoeidheidsklachten. Deze plicht is voor mij weggenomen, maar docenten vinden dit lastig te accepteren. Ook vind ik het lastig als leerling dat ik iedere periode mijn docenten opnieuw moet inlichten over mijn ziekte. Dit geeft mij stress en spanning."

Studievertraging

Als het gaat om studieachterstand of -vertraging, valt op dat studenten met een motorische functionele beperking in bewegen of spreken én studenten met dyslexie, dyscalculie of een taalontwikkelingsstoornis (TOS) het vaakst aangeven niet of nauwelijks studievertraging op te hebben gelopen: voor beide groepen geldt dit voor driekwart van hen. Studenten met

meerdere ondersteuningsbehoeften, LongCOVID, een psychische aandoening en persoonlijke omstandigheden⁶ geven juist vaker aan wél studievertraging op te hebben gelopen (resp. 69, 68 en 66%).

Figuur 4: Opgelopen studieachterstand of -vertraging naar reden voor ondersteuningsbehoefte

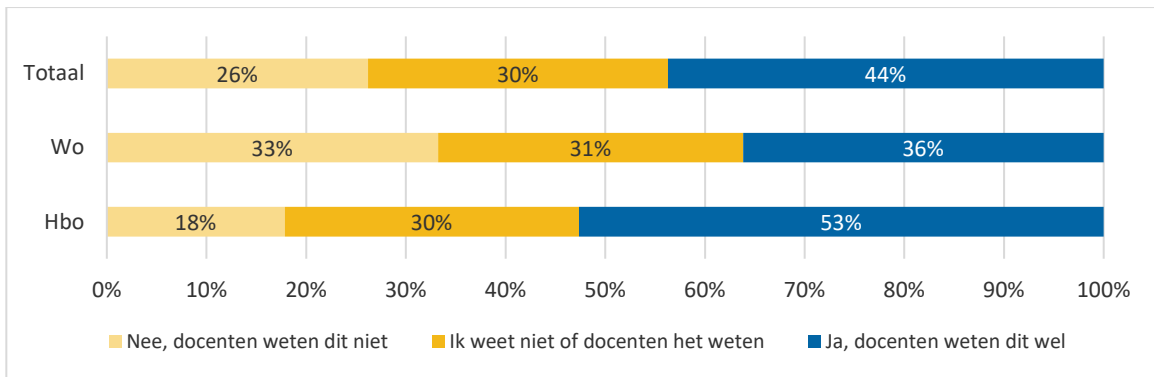
Onderwijsvoorzieningen

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de tevredenheid van respondenten met een ondersteuningsbehoefte ten aanzien van de onderwijsvoorzieningen die de onderwijsinstelling aanbiedt. Zo is respondenten gevraagd naar de bekendheid en tevredenheid over de algemene onderwijsvoorzieningen, de tevredenheid over specifieke vormen van informatievoorziening en de houding van instellingen ten opzichte van studenten met een ondersteuningsbehoefte.

Van de 1.446 studenten met een ondersteuningsbehoefte gaf 44 procent aan dat de docenten en andere begeleiders vanuit de studie hiervan ook op de hoogte zijn. Dit geldt, zoals figuur 5 laat zien, vaker voor studenten op het hbo (53%) dan op het wo (36%). Ongeveer een kwart van de respondenten geeft aan dat diens docenten en andere begeleiders hier geen weet van hebben (26%). Het overige gedeelte geeft aan niet te weten of deze ervan op de hoogte zijn (30%).

⁶ Bijvoorbeeld gendertransitie, zwangerschap, ouderschap en mantelzorg

Figuur 5: Bekendheid van docenten en andere begeleiders met de ondersteuningsbehoefte van de student

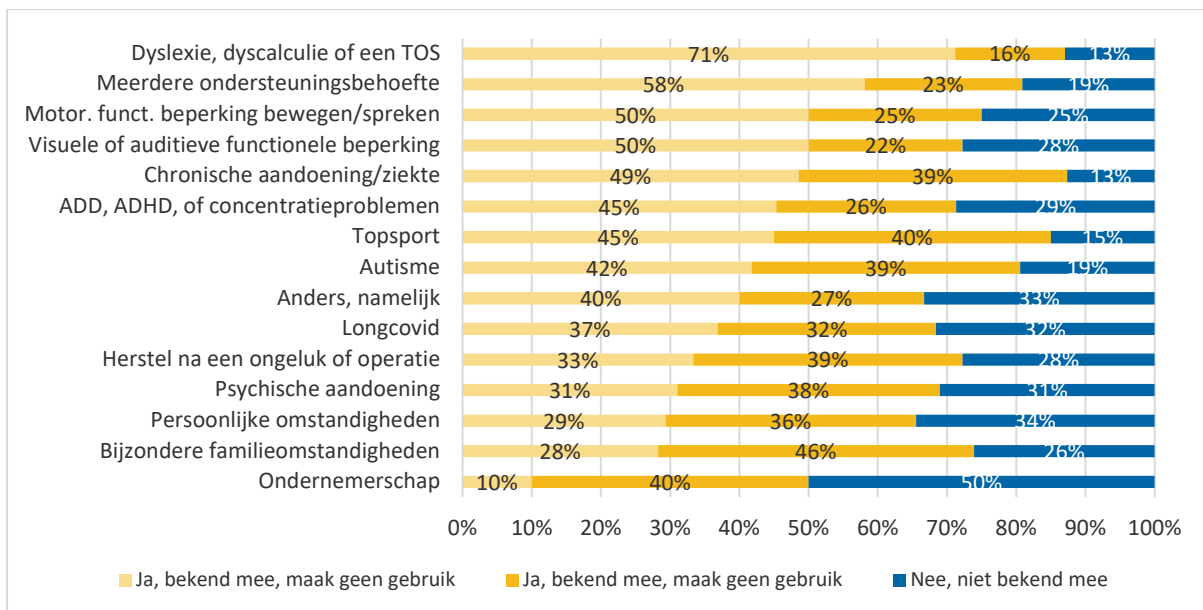
Van de studenten wiens docenten en andere begeleiders op de hoogte zijn van hun ondersteuningsbehoefte (n=632), geeft twee derde aan dat dit ook behoorlijk tot heel serieus wordt genomen (resp. 49 en 19%). Zeven procent geeft aan dat ze helemaal niet tot nauwelijks serieus worden genomen (resp. 1 en 6%) en bij een kwart van de studenten wordt diens ondersteuningsbehoefte een beetje serieus genomen (26%).

Bekendheid met onderwijsvoorzieningen

Figuur 6 laat zien of respondenten bekend zijn met de onderwijsvoorzieningen die de instelling biedt om studeren toegankelijker te maken voor studenten met een ondersteuningsbehoefte. Het merendeel van de respondenten is bekend met de onderwijsvoorzieningen die hun instelling aanbiedt om studeren toegankelijker te maken. De percentages variëren echter tussen de verschillende redenen voor ondersteuningsbehoeften. Respondenten met dyslexie, dyscalculie of een TOS

“Het eerste aanspreekpunt voor mij was mijn studieadviseur, zij toont veel begrip, is behulpzaam en denkt goed mee om mijn ondersteuningsbehoefte te vervullen. Vervolgens werd ik echter vaak verwezen naar anderen personen of instanties, waarbij ik ondanks meerdere pogingen niet de hulp kreeg waar ik om vroeg.”

én studenten met meerdere ondersteuningsbehoeften geven het vaakst (resp. 71 en 58%) aan op de hoogte te zijn van de aangeboden onderwijsvoorzieningen en hier gebruik van te maken. Studenten die aangeven niet bekend te zijn met de onderwijsvoorzieningen die hun instelling biedt, hebben het vaakst behoefte aan ondersteuning vanwege ondernemerschap, persoonlijke omstandigheden, LongCOVID of een psychische aandoening (resp. 50, 34, 32 en 31%). Bij sommige ondersteuningsbehoeften, zoals bijzondere familieomstandigheden, topsport, ondernemerschap, herstel na een ongelijk of operatie, autisme en chronische aandoening/ziekte, geeft een relatief hoog percentage van de respondenten (resp. 46, 40, 40 en 39%) aan bekend te zijn met de onderwijsvoorzieningen, maar hier geen gebruik van te maken.

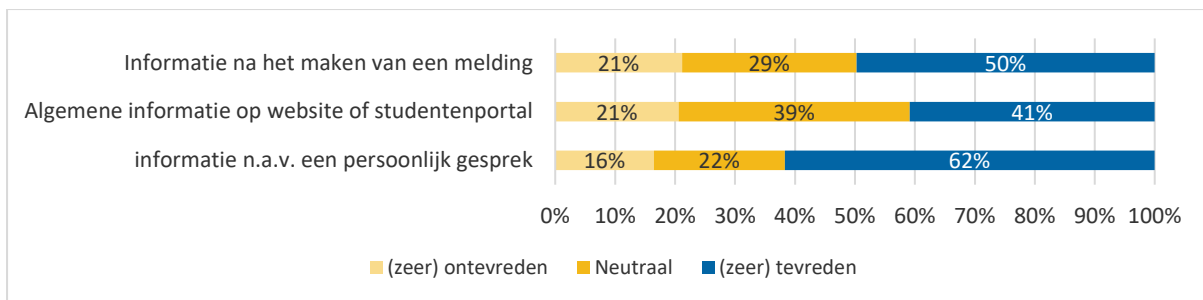
Figuur 6: Bekendheid met onderwijsvoorzieningen die de instelling biedt t.b.v. toegankelijkheid bij ondersteuningsbehoefte

Ervaring met en tevredenheid over onderwijsvoorzieningen

Naast hun bekendheid met aangeboden onderwijsvoorzieningen, lieten respondenten weten wat hun ervaringen met de aangeboden voorzieningen zijn. Figuur 7 toont een overzicht van de tevredenheid met drie verschillende vormen van informatievoorziening voor studeren met een beperking, ziekte, aandoening of bijzondere situatie.

“Het is heel moeilijk om er precies achter te komen hoe je het beste ondersteuning kan aanvragen. Veel links werken niet en er staat verschillende informatie op diverse pagina's dat soms tegenstrijdig is.”

Ongeveer één op de vijf respondenten (21%) geeft aan (zeer) ontevreden te zijn over de algemene informatie op de website of studentenportal van de onderwijsinstelling; ruim veertig procent is hier (zeer) tevreden over. Een even groot deel (21%) geeft aan (zeer) ontevreden te zijn over de informatie die studenten krijgen na het maken van een melding; de helft van de studenten is hier echter wel (zeer) tevreden over. Zestien procent van de respondenten is daarnaast (zeer) ontevreden over de informatie die studenten krijgen naar aanleiding van een persoonlijk gesprek; ruim zestig procent is hier zeer tevreden over.

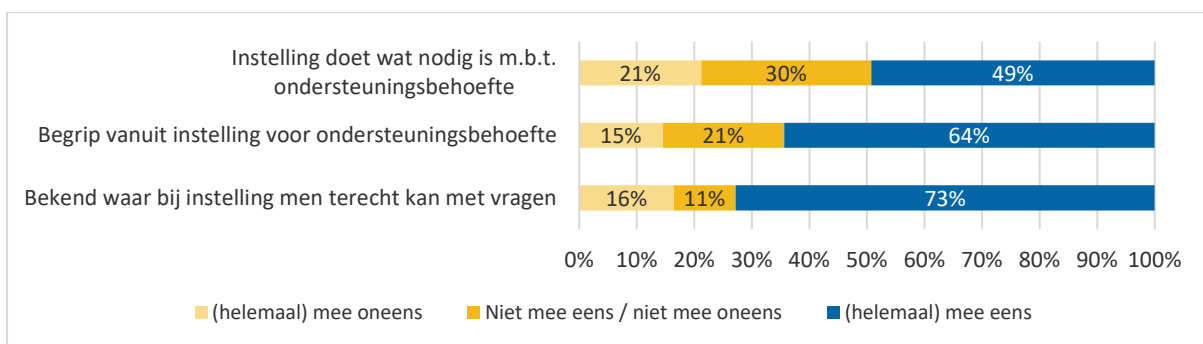
Figuur 7: Tevredenheid met verschillende soorten informatievoorziening

Naast de aangeboden informatievoorzieningen is met behulp van verschillende stellingen

“Bij docenten is er niet genoeg informatie bekend over de mogelijkheden die er zijn, alsook over de inhoud van de aandoeningen. Ik kreeg bijvoorbeeld te horen dat de opleiding die ik heb gekozen te sociaal zou zijn voor een autist.”

gevraagd naar verdere bekendheid met en tevredenheid over onderwijsvoorzieningen (figuur 8). Zestien procent van de respondenten weet niet waar ze terecht kunnen in hun onderwijsinstelling bij vragen over studeren

met een beperking, ziekte, aandoening of bijzondere omstandigheid; ruim zeventig procent weet dit wel. Daarnaast is ruim twintig procent van de respondenten het er (helemaal) niet mee eens dat hun instelling doet wat nodig is om te voorzien in hun ondersteuningsbehoefte; ongeveer de helft is het hier wél mee eens. Iets minder dan twee op de drie respondenten is van mening dat er begrip is vanuit de onderwijsinstelling voor beperking, ziekte, aandoening of bijzondere omstandigheid; vijftien procent is het hier helemaal niet mee eens.

Figuur 8: Stellingen m.b.t. studeren met een ondersteuningsbehoefte

Het regelen van onderwijsvoorzieningen

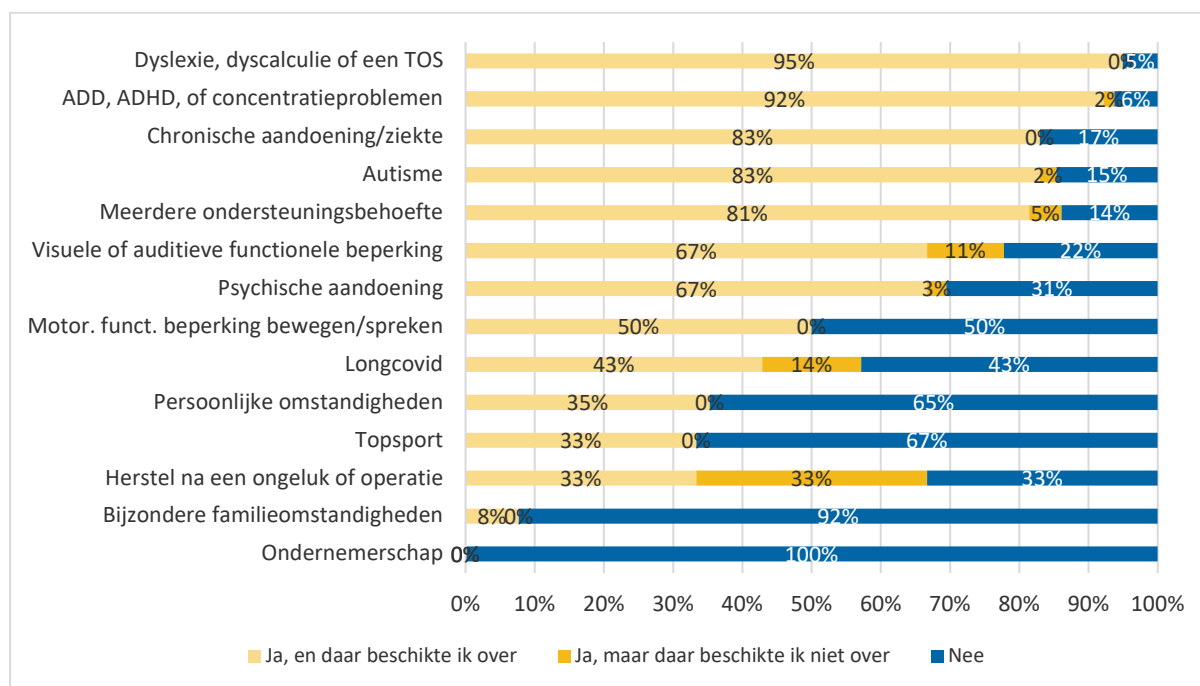
De vragenlijst ging verder in op procedures die studenten moesten doorlopen om in aanmerking te komen voor verdere ondersteuning en/of gebruik van onderwijsvoorzieningen. Zo is er gevraagd of respondenten een (medische) verklaring moesten overhandigen om in aanmerking te komen voor ondersteuning, of een aanvraag voor ondersteuning ooit is afgewezen en of respondenten op de hoogte waren op basis waarvan een aanvraag voor ondersteuning werd afgewezen.

Figuur 9 geeft inzicht in de noodzaak van een (medische) verklaring van een zorgverlener voor het in aanmerking komen voor ondersteuning uitgesplitst naar reden voor ondersteuningsbehoefte. Het merendeel van de studenten met een ondersteuningsbehoefte heeft een verklaring van een zorgverlener nodig om in aanmerking te komen voor ondersteuning. Voor

“Sommige docenten vonden dat autisme niet gezien mag worden als functiebeperking waarvoor ondersteuning nodig is.”

studenten die een ondersteuningsbehoefte hebben vanwege ondernemerschap, bijzondere familieomstandigheden, topsport en persoonlijke omstandigheden geldt dat meestal niet (resp. 100, 92, 67 en 65%). Veel studenten die een verklaring nodig hadden, beschikten hier ook over. Echter,

voor een deel van de studenten gold dit niet. Met name studenten die herstellende waren van een ongeluk of operatie, LongCOVID en visuele of auditieve functionele beperkingen beschikten niet over een dergelijke verklaring (resp. 33, 14 en 11%), waar die wel nodig was om in aanmerking te komen voor ondersteuning.

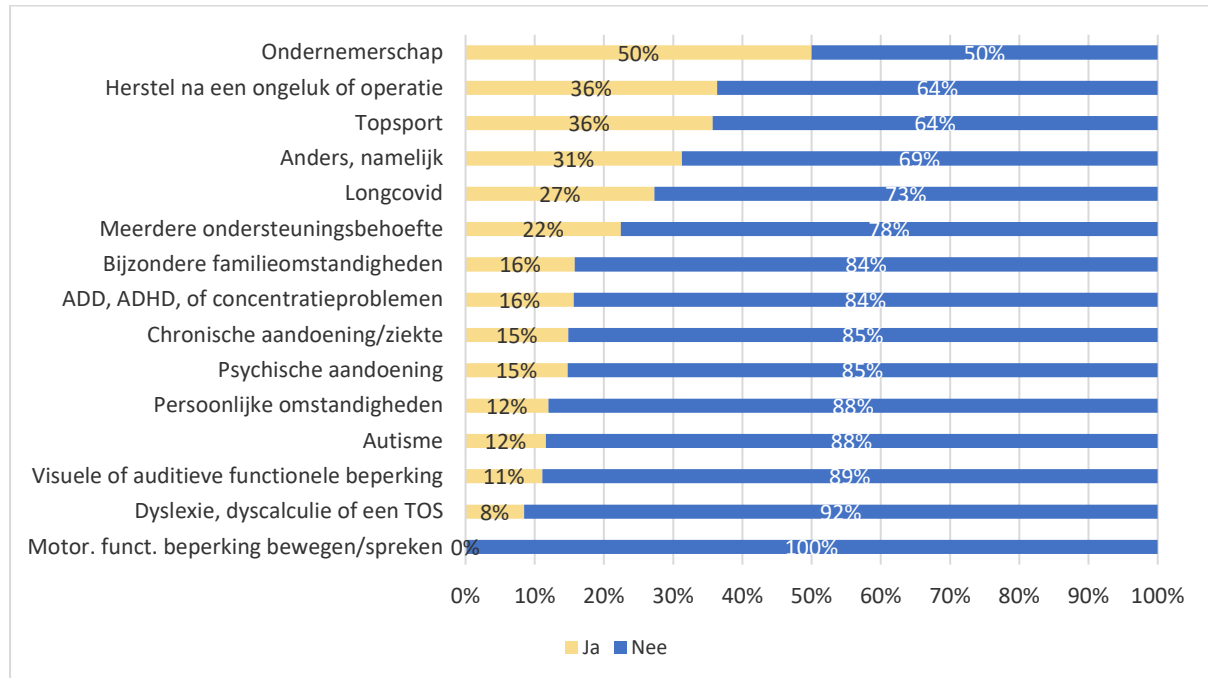
Figuur 9: Noodzaak (medische) verklaring zorgverlener bij vraag extra ondersteuning naar reden voor ondersteuningsbehoefte

Vervolgens is, aan de respondenten die aangaven bekend te zijn met de mogelijke onderwijsvoorzieningen, gevraagd of door hun aangevraagde ondersteuning weleens is afgewezen; dit was voor 169 respondenten het geval.

“Vanwege een aanpassing in de regelgeving viel ik van de een op de andere dag buiten de inclusiecriteria.”

Figuur 10 laat zien dat de uitkomsten variëren naar de verschillende reden voor ondersteuningsbehoefte. Zo geeft maar een klein percentage van de respondenten met dyslexie, dyscalculie of een TOS (8%) aan dat hun aange-

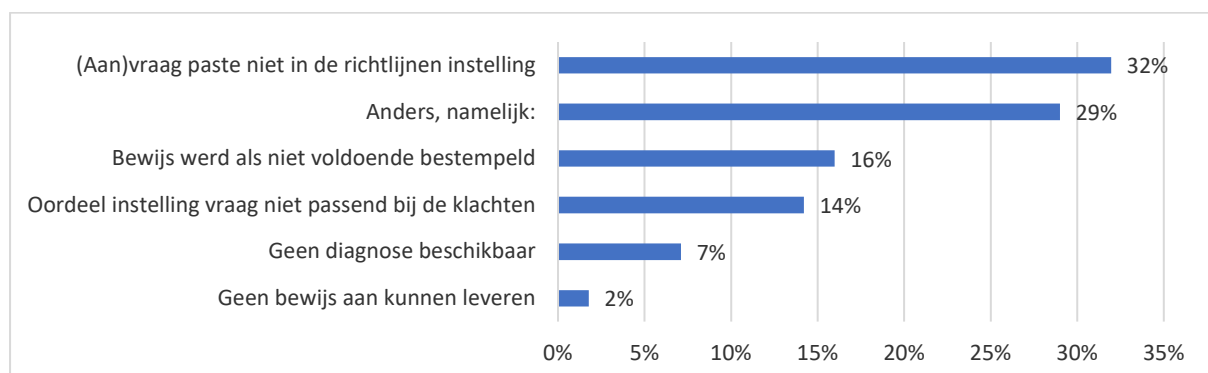
vraagde ondersteuning wel eens is afgewezen. Tegelijkertijd geeft een deel van de respondenten met een ondersteuningsbehoefte vanwege ondernemerschap (50%), herstel na een ongeluk of operatie (36%), topsport (36%) of LongCOVID (27%) aan dat hun aanvraag voor ondersteuning weleens is afgewezen.

Figuur 10: Voorkomen afwijzing aanvraag om extra ondersteuning naar reden voor ondersteuningsbehoefte

Respondenten waarvan de aanvraag werd afgewezen (n=169), gaven aan of ze bekend waren met de reden van afwijzing (figuur 11). De meest voorkomende grond op basis waarvan een aanvraag is afgewezen, is dat de (aan)vraag niet paste in de richtlijnen van de instelling (32%). Daarnaast wordt benoemd dat bewijs als onvoldoende werd bestempeld (16%) en oordeelde de instelling dat de vraag niet passend was bij de klachten (14%).

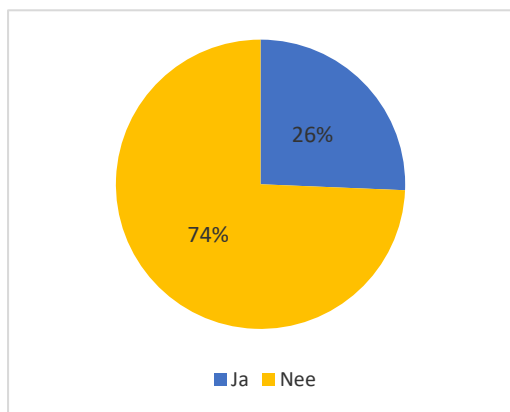
"Zolang ik geen BSA heb, heb ik geen recht op extra hulp die ik wel in hogere jaren heb."

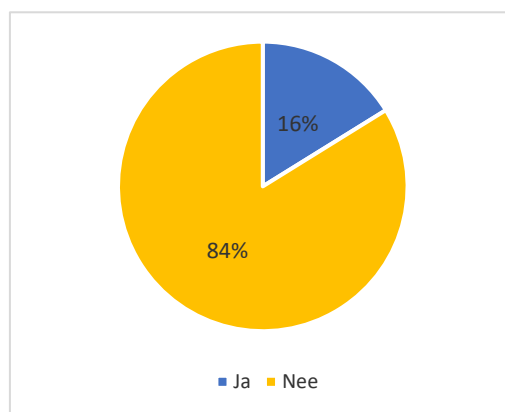
Figuur 11: Reden voor afwijzing aanvraag om extra ondersteuning

Medezeggenschap

De medezeggenschap (sraad, vaak kortweg MR) op een hogeschool of een universiteit vertegenwoordigt de gehele studentenpopulatie, dus ook de studenten die studeren met een behoefte aan extra ondersteuning. Om deze reden is de respondenten ook gevraagd of zij überhaupt bekend zijn met wie hun studentvertegenwoordigers in de medezeggenschap zijn. Driekwart van de respondenten gaf aan niet te weten wie de studentvertegenwoordigers in de eigen medezeggenschap zijn (figuur 12).

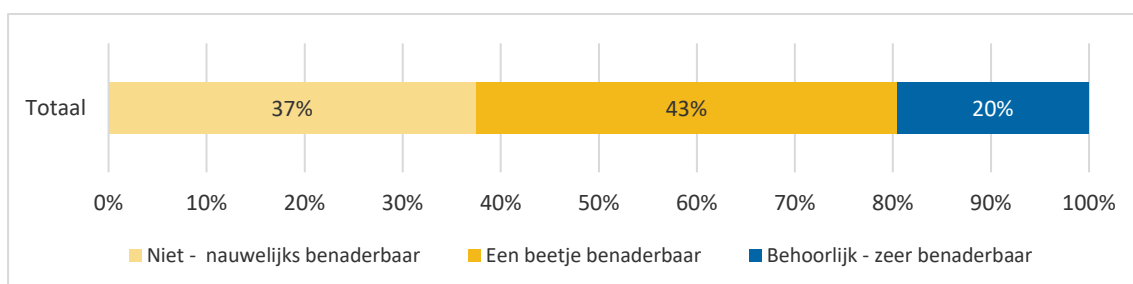

Figuur 12: Studentvertegenwoordigers MR bekend?

Figuur 13: MR benaderd i.v.m. ondersteuningsbehoefte

Van de studenten die wél bekend zijn met hun studentvertegenwoordigers (n=371) heeft maar een klein gedeelte (16%) de medezeggenschap daadwerkelijk benaderd in verband met de ondersteuningsbehoefte (figuur 13). Een minderheid van de studenten (37%) is van mening dat de medezeggenschap niet of nauwelijks benaderbaar is bij het aanpakken van problemen rondom de voorzieningen in verband met jouw ondersteuningsbehoefte; 43 procent vindt hen een beetje benaderbaar, een op de vijf vindt de medezeggenschap behoorlijk tot zeer benaderbaar.

Figuur 14: Hoe benaderbaar is de medezeggenschap

Conclusie

In dit onderzoek stonden studenten met een ondersteuningsbehoefte centraal. Landelijk wordt deze groep studenten wel meegenomen in grotere onderzoeken, maar onderzoek specifiek naar de ervaringen van deze groep studenten bleef nog uit. Mede door de verscheidenheid aan oorzaken waardoor een student behoefte kan hebben aan extra ondersteuning, is het van belang een uitgebreider beeld van deze groep te creëren. Dit verkennende onderzoek draagt hier aan bij. De vragenlijst werd ingevuld door studenten met een ondersteuningsbehoefte die studeren in het hoger onderwijs. De belangrijkste conclusies worden hieronder besproken.

“Het zou fijner zijn om verlenging voor langere periode, of per persoon of vakgebied, te kunnen aanvragen dan voor ieder examen apart.”

Studenten met een ondersteuningsbehoefte die de vragenlijst invulden, ervoeren het vaakst belemmeringen bij het ondernemen van extra curriculaire activiteiten en het theoretisch gedeelte van de studie. Respondenten geven het minst vaak aan belemmeringen te ervaren bij de fysieke inrichting van hun hogeschool of universiteit.

Het merendeel van de respondenten is bekend met de onderwijsvoorzieningen die hun instelling aanbiedt om studeren toegankelijker te maken. Echter, niet alle studenten maken gebruik van deze voorzieningen en sommige groepen studenten zijn minder bekend met de aangeboden ondersteuning. Daarnaast varieert de tevredenheid over de (verschillende vormen van) informatievoorziening en de verdere bekendheid met en tevredenheid over de onderwijsvoorzieningen. Hoewel de meeste studenten (zeer) tevreden zijn over de informatievoorziening, is er ook nog steeds een deel van de respondenten (zeer) ontevreden over de algemene informatie op de website of studentenportal (21%), de informatie na het maken van een melding (21%) en de informatie na een persoonlijk gesprek (16%). Ook geeft een deel van de respondenten (16%) aan niet te weten waar ze terecht kunnen met vragen over studeren met een ondersteuningsbehoefte, ervaart een klein deel (15%) geen begrip vanuit de instelling voor hun beperking, ziekte, aandoening of bijzondere omstandigheid en vindt één op de vijf dat de instelling niet doet wat nodig is om te voorzien in de ondersteuningsbehoefte.

“Er moet meer gekeken worden naar de student en niet naar de regels. Als een student constant hoge cijfers haalt als ze wat meer tijd krijgt, maar volledig faalt als geprobeerd wordt het binnen de beschreven tijd te doen, dan krijgt die student geen kans. [...] De stress die ik krijg van zo te worden beperkt, is bij mij zo hoog opgelopen dat ik daar nu extra medicijnen voor moet nemen.”

Voor extra ondersteuning is in een deel van de gevallen een (medische) verklaring van een zorgverlener nodig en in zijn algemeenheid wordt een aanvraag voor ondersteuning door studenten eerder toegekend dan afgewezen. Er zijn echter wel verschillen zichtbaar tussen studenten met andere oorzaken voor een ondersteuningsbehoefte. Als een aanvraag werd afgewezen, werd hiervoor het vaakst als reden gegeven dat de aanvraag niet in de richtlijnen van de instellingen paste.

De uitkomsten van dit verkennende onderzoek benadrukken voor het ISO de behoefte aan meer aandacht voor specifieke ervaringen en behoeften van studenten met een ondersteuningsbehoefte in het hoger onderwijs. Het is belangrijk dat onderwijsinstellingen de belemmeringen van studenten erkennen en actief werken aan het verbeteren van onderwijsvoorzieningen en de communicatie hierover.

Beperkingen van het onderzoek

- De groep studenten met een ondersteuningsbehoefte is zeer divers. Met deze vragenlijst is slechts een deel van deze groep bevraagd. Het is dus goed om er bij het interpreteren van de resultaten rekening mee te houden dat het hier om een eerste verkenning rondom het thema gaat.
- De vragenlijst is vaker ingevuld door vrouwen dan door mannen. Omdat we weinig weten over studeren met een ondersteuningsbehoefte in het hoger onderwijs, kunnen we geen uitspraak doen of de frequentere deelname van vrouwen aan het onderzoek een relatie heeft met ervaringen op dit gebied door vrouwen. Het is mogelijk dat studenten die meer (negatieve) ervaringen hebben met studeren met een ondersteuningsbehoefte eerder bereid waren aan dit onderzoek deel te nemen. Er is daarom geen correctie gedaan op achtergrondkenmerken. De percentages die volgen uit dit onderzoek dient de lezer in dit licht te interpreteren.
- De uitsplitsingen naar verschillende redenen voor ondersteuningsbehoefte leidt tot het bespreken van (zeer) kleine aantallen. Deze aantallen zijn (deels) opgenomen in de tekst ter duiding.